

Zemřel doc. MUDr. Zdeněk Ježek, DrSc., Rytíř českého lékařského stavu

24. listopadu 2019 zemřel ve věku 87 let doc. MUDr. Zdeněk Ježek, DrSc., významný odborník v oboru epidemiologie, který se mimo jiné podílel na globální eradikaci pravých neštovic.

Zdeněk Ježek se narodil 13. srpna 1932 v Liberci, kde v roce 1951 odmaturoval na gymnáziu F. X. Šaldy. V letech 1952 až 1958 studoval na Lékařské fakultě hygienické Univerzity Karlovy v Praze. Absolvoval s vyznamenáním v roce 1958. V roce 1959 byl přijat do Ústavu epidemiologie a mikrobiologie, kde pracoval v pozici lékaře-epidemiologa.

Od roku 1960 se podílel na řešení úkolu Světové zdravotnické organizace (WHO) a Ministerstva zdravotnictví týkajícího se tuberkulózy a v roce 1963 obhájil svou kandidátskou práci o vlivu bovinní tuberkulózy na lidskou populaci.

V roce 1965 byl WHO vyslán do Mongolska, kde organizoval likvidace nejvážnějších epidemií a podílel se na organizaci a metodickém vedení mongolského veřejného zdravotnictví a také zorganizoval první celoplošné očkovací akce proti nejdůležitějším dětským infekčním onemocněním.

Po absolvování postgraduálního školení v oboru epidemiologie a veřejné zdravotnictví v CDC (Centers for Disease Control and Prevention) v Atlantě a na Univerzitě Yale v New Havenu, působil na přelomu 60. a 70. let jako konzultant v ústředí WHO (Divize přenosných onemocnění) v Ženevě, poté jako konzultant WHO v Mongolsku. V letech 1971 a 1972 se podílel na likvidaci neštovic v Jugoslávii a epidemie cholery na východním Slovensku. V roce 1972 se díky WHO zapojil do programu eradikace pravých neštovic v indickém Dillí. Jako vedoucí epidemiolog programu pro oblast jihovýchodní Asie zde pracoval až do roku 1977. V roce 1977 se zapojil do likvidace posledních ohnisek pravých neštovic v oblasti Somálska.

V roce 1980 byl WHO vyslán do konžského Brazzaville, kde působil jako poradce pro nakažlivé nemoci. Poté organizoval program epidemiologické surveillance ortopoxvirových nákaz a afrických virových hemoragických horeček v oblastech západní, střední a východní Afriky. Vedl studie virových hemoragických horeček a epidemiologie a ekologie viru opičích neštovic a jejich významu pro lidskou populaci.

Od roku 1985 vedl program posteradikační surveillance neštovic a dalších významnějších ortopoxvirových nákaz. Je jedním z pěti autorů a editorů rozsáhlé prestižní publikace „Smalpox and its Eradication“ (Neštovice a jejich eradikace) vydané WHO v Ženevě v roce 1988. Výsledky studie ortopoxvirových nákaz ve střední Africe publikoval v monografii „Human Monkeypox“, kterou obhájil jako dizertační práci k získání hodnosti doktora věd (1991). V roce 1988 přešel do globálního programu WHO proti AIDS, kde se účastnil vedení výzkumu vakcín, kliniky a terapie, laboratorní diagnostiky, surveillance a epidemiologického výzkumu. V roce 1996 reprezentoval WHO v programu OSN UNAIDS v Rusku. V roce 1995 se jako vedoucí týmu WHO účastnil likvidace epidemie Eboly v jihozápadním Zairu. V roce 1996 před-

Foto: Archiv ČLK

sedal národní komisi jmenované hlavním hygienikem ČR, která hodnotila stávající úroveň aktivit národního programu AIDS a navrhla další zaměření prevence HIV v České republice. V letech 1998–1999 byl poradcem WHO v nově vzniklé divizi vypořádané s nákaz a ostatních sdělných nemocí a připravoval a organizoval semináře o ortopoxvirových infekcích, předsedal sekci ortopoxvirových nákaz na mezinárodním virologickém kongresu v Sydney.

Docent Ježek byl autorem dvou set odborných publikací – monografií, skript a článků publikovaných v české a zahraniční literatuře. Přednášel v rámci výuky tropické medicíny na IPVZ a 1. LF UK. Za svoji činnost byl mnohokrát oceněn WHO, mongolskou a indickou vládou. Roku 1987 mu byla udělena medaile J. E. Purkyně za úspěšnou mezinárodní spolupráci při eradikaci neštovic. Docent MUDr. Zdeněk Ježek, DrSc., byl v roce 2003 pasován na Rytíře českého lékařského stavu.

Oddělení epidemiologie infekčních nemocí
CEM, SZÚ

S využitím <https://zdravi.euro.cz/rozhovory/predstavujeme/445812>

Pod dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.